

**ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ**

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ШЛЯХУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

**Матеріали
міжнародної
науково-методичної
конференції**

26–27 березня 2009 року

**ПОЛТАВА
РВВ ПУСКУ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС
УКООПСПІЛКИ "ОСВІТА"**

**ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
НА ШЛЯХУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

**Матеріали міжнародної
науково-методичної конференції**

26–27 березня 2009 року

**ПОЛТАВА
РВВ ПУСКУ
2009**

УДК 378.1(477)
ББК 74.58
І 60

Оргкомітет конференції

Косаріна В.П.

– голова оргкомітету конференції, перший проректор, завідувач кафедри фінансів, к.е.н., професор.

Огуй Н.І.

– заступник голови оргкомітету конференції, керівник науково-методичного центру управління якістю освітньої діяльності, професор кафедри економіки підприємства, к.е.н.

Члени комітету

Артеменко В.М.

– проректор з науково-педагогічної роботи, доцент кафедри філософії і політології, к.і.н.

Герман Н.В.

– директор навчального центру, доцент.

Макарова М.В.

– завідувач кафедри інформаційно-обчислювальних систем, д.е.н., професор.

Стрельніков В.Ю.

– завідувач кафедри культурології та історії, д.пед.н., професор

Нічуговська Л.І.

– професор кафедри вищої математики та фізики, д.пед.н.

Шимановська-Діаніч Л.М.

– професор кафедри менеджменту організації та зовнішньоекономічної діяльності, к.т.н.

Захарова Н.М.

– методист навчального центру

І 60 Індивідуалізація навчального процесу на шляху європейської інтеграції вищої освіти України: Матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. – 179 с.

У матеріалах конференції розглядаються шляхи забезпечення якісної підготовки фахівців на основі індивідуалізації навчання. Збірник розраховано на науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів.

ISBN 978-966-184-062-0

УДК 378.1(477)

ББК 74.58

© Полтавський університет споживчої кооперації України, 2009 р.

дуальні психологічні особливості, використовувати найбільш ефективну для кожного індивіда форму самостійної роботи та контролю за її виконанням.

Такий індивідуально-орієнтований підхід до організації самостійної та індивідуальної роботи зі студентами передбачає створення системи диференційованих навчальних завдань, які є основною структурною ознакою індивідуалізації навчання. Використання завдань з різними рівнями складності дає змогу створити ситуацію успіху як для менш підготовлених студентів, так із більш високим рівнем знань і розвиненою просторовою уяви, що в свою чергу, формує позитивне емоційне ставлення до навчальної дисципліни. Для цього студентам із більш низьким рівнем знань ми готуємо такі завдання, які вони в даний момент готові виконати самостійно, створюючи фундамент для опрацювання більш складних. Більш підготовленим студентам видасмо складніші завдання, забезпечуючи можливість отримання задоволення від подолання певних труднощів при виконанні завдань підвищеної складності.

Розробляючи систему диференційованих навчальних завдань, прагнемо враховувати професійну спрямованість, яка в свою чергу формує професійну мотивацію, що особливо важливо на першому курсі. Важливо в процесі складання завдань переорієнтувати першокурсників від репродуктивних методів роботи на активну творчу працю.

Одним із основних аспектів ефективної індивідуальної роботи зі студентами є забезпечення її методичним розробками для самостійного вивчення дисципліни та достатня кількість навчальної літератури.

Важливу роль у підвищенні ефективності навчального процесу, особливо першокурсників, відіграє контроль. Ефективною формою контролю є модульна система, яка враховує всі види навчальної діяльності студента, гнучка система якої дає змогу адекватно оцінити рівень знань.

На наш погляд, навчальний процес у студентів-першокурсників з «Інженерної графіки» повинен бути організовано на основі індивідуально-орієнтованого підходу до навчання.

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ»

Н.Г. Романова, доцент

Полтавський університет споживчої кооперації України

Дисципліна «Системний аналіз» викладається для студентів 3 курсу спеціальності 6.080204 – «Соціальна інформатика». Курс складається з 18 лекційних, 14 лабораторних, 62 самостійних та 14 індиві-

дуальних годин і розбитий на два тематичних модулі. Наприкінці вивчення студенти пишуть курсовий проект та здають іспит. Предмет навчальної дисципліни «Системний аналіз» – це різноманітні категорії аналізу систем: системи, підсистеми, елементи та методи їх дослідження. Основна мета вивчення дисципліни – це формування у студентів логічного системного мислення. Головне завдання дисципліни – це надання студентам знань та вмій застосовувати сучасні методи системного аналізу для дослідження складних систем і прийняття на основі аналізу ефективних рішень. Для кращого вивчення та засвоєння матеріалу, створення умов для розкриття індивідуальних творчих здібностей студентів при викладанні дисципліни значна увага приділяється індивідуальній роботі. В основі індивідуальної роботи лежить принцип індивідуалізації діяльності студентів, який можна розглядати в двох аспектах: як процес (суб'єктивно-особистісна зорієнтована діяльність, що пов'язана з психологічними потребами і мотивами особистості); як форма (це способи індивідуально-особистісних варіантів досягнення цілей навчання). Для підвищення мотивації навчання використовується модульна система оцінювання знань студентів. Система нарахування балів за видами навчальної роботи:

Форма навчальної роботи	Вид навчальної роботи	Бали
1. Аудиторна	Відвідування лекцій ($2 \times 9 = 18$)	2
1.1. Лекція		
1.2. Лабораторна робота	Відвідування лабораторного заняття, підготовка до лабораторної роботи та її виконання ($10 \times 6 = 60$)	10
2. Підсумковий контроль	МКР ($1 \times 22 = 22$)	22
3. Підсумковий контроль	Іспит	40
4. Підсумковий контроль	Виконання і захист курсового проекту	100

Критерії оцінювання знань

Кожне виконане індивідуальне завдання на лабораторному занятті оцінюється за такою системою: 10 балів ставиться за повністю і вчасно виконане завдання і наявність вичерпних відповідей на питання при захисті завдання; 8 балів ставиться за вчасно виконане на 75 % завдання і добре володіння відповідним теоретичним матеріалом; 6 балів ставиться за виконання 50 % завдання і можливість дати відповідь на більшість із поставлених питань, 3 бали ставиться за виконання 50 % завдання і неможливість дати відповідь на більшість із поставлених питань.

При наявності всіх індивідуальних лабораторних завдань і МКР, студент має право на отримання підсумкової позитивної оцінки (або

за бажанням складає іспит). Бали отримані за іспит додаються до балів, що отримані протягом семестру, помножених на 0,6. Якщо сума вийшла менше семестрової, то залишається більша кількість балів. Якщо студент протягом семестру отримав не менше 60 балів, *то здавати іспит не обов'язково*. Якщо іспит не здається, то як підсумкова виставляється одержана в семестрі кількість балів.

Форми проведення індивідуальної роботи: індивідуальні навчально-дослідні завдання під час виконання лабораторних робіт; консультації, що проводяться з окремими студентами з метою підвищення рівня їхньої підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей; курсові проекти, при виконанні яких розв'язуються ситуативні задачі за варіативним принципом, аналізуються і оцінюються професійні ситуації.

Таким чином індивідуалізація навчального процесу покращує якість підготовки спеціалістів, формує творчий досвід, підвищує: міцність знань, продуктивність навчання, системність мислення та рівень професійної адаптації.

ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕОМ»

Т.В. Чілікіна, старший викладач

Полтавський університет споживчої кооперації України

Дисципліна «Програмне забезпечення ЕОМ» відноситься до базових дисциплін циклу професійної підготовки бакалаврів напряму «Інформатика».

Головним завданням дисципліни є ознайомлення студентів з основними поняттями, методами та засобами програмного забезпечення ПЕОМ, формування в студентів навичок використання програмного забезпечення сучасних ПЕОМ, тому для оволодіння основними знанням і навичками з даної дисципліни важливу роль відіграє самостійна та індивідуально-консультативна робота студентів.

Провідним принципом розвитку індивідуальності вважається принцип індивідуального підходу, сутність якого полягає у врахуванні та вивченні індивідуальних відмінностей студентів. Індивідуальний підхід полягає у гнучкому використанні викладачем інтегрованої та різноманітної системи засобів, форм, методів і прийомів навчально-виховної роботи, яка враховує цілісну картину індивідуального розвитку кожного студента.

<i>Ємець О.О.</i> Досвід кафедри математичного моделювання та соціальної інформатики з індивідуалізації навчального процесу студентів напрямку «Інформатика»	125 ✓
<i>Роскладка О.В.</i> Особливості індивідуалізації навчання з дисципліни «Чисельні методи»	125 ✓
<i>Дуговська В.Г.</i> Забезпечення індивідуального підходу до студентів при вивченні «Інженерної графіки»	127
<i>Романова Н.Г.</i> Індивідуалізація навчального процесу при викладанні дисципліни «Системний аналіз»	128 ✓
<i>Чілікіна Т.В.</i> Особливості індивідуалізації навчання з дисципліни «Програмне забезпечення ЕОМ»	130 ✓
<i>Хорошман В.С.</i> Індивідуалізація обучения при преподаванні інформатики и компьютерной техники	133
<i>Сімочкіна Н.О., Новак Л.П., Пархоменко А.П.</i> Диференціація індивідуальної роботи зі студентами при вивченні іноземних мов ..	135
<i>Вербова О.Л.</i> Навчально-тематичний план викладача як засіб підвищення студентом якості оволодіння іноземною мовою	137
<i>Гладкая А.Д., Антропова Л.Н., Датьков В.П., Васильева Е.А.</i> Опыт внедрения модульной системы при изучении ряда дисциплин специальности «Технология питания»	139
<i>Іващенко О.Д., Нікозяць Ю.Б., Подпала В.В.</i> Індивідуалізація навчальних занять з хімії як шлях набуття студентами навичок самостійної роботи	140
<i>Дивоняк Ю.І., Шинкаренко В.І.</i> Досвід індивідуально-консультаційної роботи викладачів зі студентами при вивченні хімічних дисциплін	142
<i>Кудрик М.А., Стебліна К.П.</i> Форми та методи індивідуальної роботи студентів при вивченні хімічних дисциплін	144
<i>Плахотіна Ж.Є., Омелян В.І., Дивоняк Ю.І.</i> Використання кредитно-модульної системи організації навчального процесу при вивченні хімічних дисциплін	146
<i>Цимбал В.М., Дмитренко В.І.</i> Методичні аспекти індивідуалізації навчального процесу при вивченні хімічних дисциплін	148
<i>Гнітій Н.В., Дмитренко Н.А.</i> Виконання науково-дослідної роботи студентами в умовах індивідуалізації навчального процесу з хімічних дисциплін	150